

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığı
İdari Yargılama Usulü
Sempozyumu

TARİH: 25.02.2019 | YER: İSTANBUL BÖLGE İDARE MAHKEMESİ

MEDİPOL
UNV-HF

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

İdare Yargılama Usulü Sempozyumu

25 Şubat 2019
Bildiri Özetleri

İDARİ YARGILAMA USULÜ SEMPOZYUMU
25.02.2019
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

İSTANBUL - 2019

Editörler:
Prof. Dr. Ahmet Hamdi TOPAL
Ar. Gör. Mustafa ÇATTIK
Abdullah R. Gencer

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Turan Yıldırım
Prof. Dr. Hasan Nuri Yaşar
Prof. Dr. Zehreddin Aslan
Prof. Dr. Nur Kaman
Prof. Dr. Halit Eyüp Özdemir

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın
Ahmet Cüneyt Yılmaz
Doç. Dr. Halit Eyüp Özdemir
Öğr. Gör. Sinan Seçkin
Ar. Gör. Melih Koç
Ar. Gör. M. Furkan Yılmaz
Ar. Gör. Ayşegül Geçer

İÇİNDEKİLER

İçindekiler.....	1
İdari Davaların Açılması Ve İlk İnceleme	3
<i>Atılgan Mutlu</i>	
İdari Yargıda Davanın Konusuz Kalması.....	4
<i>Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin Melih Çakır</i>	
Vergi Yargılama Hukukumuzda Ne Bis İn İdem İlkesinden Kaynaklanan Sorunlar	5
<i>Atanur Erol</i>	
Tam Yargı Davalarında Dava Konusu Miktarın Artırılması.....	6
<i>Doç. Dr. Gül Üstün</i>	

İdari Davaların Açılması ve İlk İnceleme

Atılğan MUTLU*

İdari dava türleri İYUK'un 2. maddesinde iptal davaları, tam yargı davaları ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. İptal davaları yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka aykırı olması nedeniyle menfaati ihlal edilenler tarafından açılan davaları; tam yargı davaları ise idari işlem ya da eylemden dolayı kişisel hakkı muhtel olanlar tarafından açılan davalarlardır.

İdari davalar, Kanununun 3. Maddesinde belirtilen hususlara uygun şekilde hazırlanmış dilekçelerle açılır. Dilekçeler Danıştay'a, ilgili mahkemelere, gönderilmek üzere diğer idare veya vergi mahkemelerine, idari yargı teşkilatının bulunmadığı yerlerde asliye hukuk hakimliklerine verilebilir.

Usulüne uygun olarak açılmış dava neticesinde dava dilekçesi, mahkemece Kanununun Dilekçeler Üzerine İlk İnceleme başlıklı 14. maddesinde düzenlenmiş olan görev ve yetki, idari merci tecavüzü, ehliyet, idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı, süre aşımı, husumet ve İYUK'un 3. ve 5. maddelerine uygunluğu yönünden sırasıyla incelenir.

Kanununun 5. maddesinde ise aynı dilekçeyle dava açılabilecek haller düzenlenmiştir. İdari yargılama usulünde kural her işlem için ayrı ayrı dava açılması olsa da, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı tek dilekçe ile dava açılabileceği kanunda düzenlenmiştir. İşlemler arasında kanunun aradığı gibi bir bağıllık bulunmadığı halde birden fazla işleme tek dilekçeyle dava açılması durumunda dilekçe 5. Madde yönünden reddedilecektir. Bu durumda davacı her bir işlem aleyhine, 30 gün içerisinde dava açma hakkına sahip olacaktır. Yine 5. Maddenin 2. Fıkrası uyarınca birden fazla kişi, hak ve menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya sebeplerin aynı olması halinde tek dilekçeyle dava açma hakkına sahip olacaktır. Bu şartların sağlanmaması halinde dilekçenin 5. Madde yönünden reddine karar verilebilecektir. Bu durumda, davalarını yenilemek için her bir davacı, kararın tebliğinden itibaren 30 günlük süreye sahip olacaktır. Mahkemeler, İYUK 3. ve 5. madde uyarınca verilen dilekçe red kararlarına karşı yargı yolu kapalı bulunmaktadır.

* İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. İdare Dava Dairesi Başkanı.

İdari Yargıda Davanın Konusuz Kalması

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Melih ÇAKIR*

Dava açılmasından sonra, dava konusu ortadan kalkarsa dava konusuz kalır. Davanın konusuz kalması, hüküm verilmeksizin davayı sona erdiren hallerdendir. Davanın konusuz kalması hususunda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (İYUK) herhangi bir hüküm bulunmadığı gibi; İYUK'nun 31'inci maddesinde yer alan, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) hükümlerinin uygulanması öngörülen konular arasında da bu konuya yer verilmemiştir. Aslında böyle bir atfın bulunmasına da imkan yoktur. Zira 6100 sayılı HMK'nda da konuya ilişkin açık bir hüküm bulunmamakta; "esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri" başlıklı 331'inci maddede davanın konusuz kalması halinde ne şekilde yargılama giderine hükmedileceği düzenlenmektedir. Ancak mevzuatta, davanın hangi hal(ler)de konusuz kalacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Yargı kararlarından hareketle davanın konusuz kalma sebeplerini kategorize etmek mümkündür. Burada ilk ayırım, davanın taraflarının işlem/eylemleri ile davanın tarafı dışında gerçekleşen gelişmeler nedeniyle davanın konusuz kalması şeklinde yapılabilir. Bu ayırımın yapılmasının nedeni, davanın tarafları dışında kalan organ veya makamların tasarruflarının, davanın konusunu ortadan kaldırması halinde, çoğu zaman yargı organının bu konuda bir değerlendirme yapmasına gerek bulunmamasıdır. Davanın taraflarının işlemleri nedeniyle davanın konusuz kaldığından bahsedebilmek içinse, davayı gören mahkemenin, bu işlemin gerçekten davayı konusuz bırakıp bırakmadığını araştırması gerekmektedir. Davanın tarafı dışında kalan makam ya da organlar tarafından gerçekleştirilen işlemleri yasa koyucunun düzenlemeleri ile yargı kararları olarak ikiye ayırmak mümkündür. Davanın taraflarının eylem ve işlemler ise, idari işlemin kaldırılması - geri alınması olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada, idare hukukunun özelliği gereği, idare tek taraflı işlem yapma ve hukuki durumda değişiklik yapma yetkisine sahip olması nedeniyle, davanın konusuz kalmasına yol açacak girişimde yine kendisi bulunacaktır. Bu sebeplerden birinin varlığı halinde ise dava konusuz kalacak ve mahkeme, karar verilmesine yer olmadığı şeklinde bir kararla davayı sonlandırarak yargılama giderleri konusunda bir karar verecektir. Mahkeme yargılama gideri konusundaki kararını, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre takdir ve hükmedecektir.

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı.

Vergi Yargılama Hukukumuzda Ne Bis In Idem İlkesinden Kaynaklanan Sorunlar

Atanur EROL*

AİHS'ne ek 7 no.lu Protokolün içerdiği hak ve güvenceler içinde vergi hukuku açısından en önemlisi “Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama” hakkıdır. Vergi yargılama hukukumuz yönünden 213 sayılı Vergi Usul Kanununda tek istisna haricinde “Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama” hakkının kabul edilmediği görülmektedir.

Ne bis in idem ilkesi kapsamında vergi yaptırım hukukumuz bakımından dikkat çeken ilk düzenleme 213 sayılı Kanunun 344.maddesinin son fıkrası olacaktır. Bu düzenleme uyarınca vergi ziyana, vergi kaçakçılığı kabul edilen fiillerle sebebiyet verilmesi halinde idari para cezasının ziyaa uğratılan verginin üç katı olarak uygulanması gerekmektedir.

213 sayılı Kanunun 359.maddesinde düzenlenmiş olan fiillerle vergi ziyana sebep verilen hallerde mükellefler sanık sıfatıyla ceza yargılamasına konu olacakları gibi haklarında ziyayı uğratılan verginin üç katı tutarında vergi ziyayı cezası kesileceğinden vergi ziyayı cezasına karşı da vergi mahkemesine açılacak davada yargılama devam edilecektir. Burada vergi ya da ceza yargılamalarında bekletici mesele yapma gereği gündeme gelebilecektir.

Öte yandan, 213 sayılı Kanunun 331.maddesine göre, hukuka aykırı fiiller vergi ziyayı cezası ve usulsüzlük cezaları ile diğer cezalarla cezalandırılabilir.

213 sayılı Kanunun 353.maddenin son fıkrası özel usulsüzlükler sonucunda vergi ziyayı meydana geldiği takdirde bu vergi ziyayının gerektirdiği vergi cezalarının ayrıca kesileceğini, bu cezalar hakkında 336.madde düzenlemesinin uygulanmayacağını kurala bağlamıştır.

Bu konuda Kabahatler Kanununun içtima başlıklı 15.maddesinin son fıkrasının uygulanabileceği düşünülebilse de, uygulamada vergi idaresince Kabahatler Kanununun ek1.madde düzenlemesinin bu duruma engel olduğu görüşüyle vergi mahkemelerinin görev alanına giren idari yaptırımlara Kabahatler Kanunu'nun uygulanmadığı görülmektedir.

Vergi yaptırım hukuku bakımından Ülkemiz, yazılı hukuk güvencesi yönünden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden geri durumda değildir. Sorun, anayasal güvencelerin yasaya aktarılışlarındaki hata veya eksiklikler ile yasal düzenlemelerin vergi idaresince uygulanışından kaynaklanmaktadır. Ayrıca vergi mevzuatımızın iç hukuk kuralı statüsüne kavuşan ek 7 nolu protokolün gereklerine göre düzenlenmesi; yargı uygulamasının özellikle İstinaf ve Danıştay'ın ek protokolü gözetilen içtihatlar geliştirmesi beklenmelidir.

* İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 7. Vergi Mahkemesi Başkanı.

Tam Yargı Davalarında Dava Konusu Miktarın Artırılması

Doç. Dr. Gül ÜSTÜN*

6459 sayılı Kanunun 4. maddesiyle 2577 sayılı Kanunun 16. maddesinin 4. fıkrasına “tam yargı davalarında dava dilekçesinde belirtilen miktar, süre veya diğer usul kuralları gözetilmeksizin nihai karar verinceye kadar, harcı ödenmek suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere artırılabilir ve miktarın artırılmasına ilişkin dilekçe otuz gün içinde cevap verilmek üzere karşı tarafa tebliğ edilir” hükmü eklenmiştir. Hükmün gerekçesinde de yer aldığı üzere bu düzenlemede amaç, idarî yargıda açılan tam yargı davalarında talep edilen tazminatın daha yüksek olduğunun dava devam ederken anlaşılması durumunda, davacıya talep edilen miktarı arttırma hakkı verilmemesinin adil yargılama hakkının ihlali olarak kabul edilmesi sebebiyle, nihai karar verinceye kadar ıslah suretiyle talep edilen tazminat miktarını arttırma hakkı tanınmasıdır.

Söz konusu düzenleme mahkemeye erişim hakkını sağlama bakımından önemli bir adımsa da müesseseye ilişkin birtakım sorunlar da gündeme gelmiştir.

Örneğin, davacı tarafından bir defalık dava konusu miktarı artırması yoluna başvurulması zamanının doğru tespit edilememesi; davacı tarafın mevcut bilirkişi raporuna itiraz ve yeni düzenlenecek bilirkişi raporu akabinde bu hakkı kullanmaya karar vermesi, ancak hakim rapora itirazı kabul etmemesi durumunda dosya üzerinden yargılamanın esas olduğu idari yargıda davacı bu durumdan haberdar olamayabileceğinden bu imkanı elinden yitirebilmesi gündeme gelebilecektir.

Diğer bir sorun bu hakkın manevi tazminat için de geçerli olup olmadığıdır, Zira, ıslahın yer aldığı hukuk yargılamasında “manevi tazminatın bölünmezliği” ilkesi tartışılmaktadır. Acaba bu ilkenin idari yargılamadaki “tam yargı davasına konu miktarın artırılması” kurumu için de tartışılması gerekmekte midir?

Ayrıca, dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da, arttırma konu olan miktar hakkında mahkeme tarafından kabul kararı verilmesi durumunda, bu miktara uygulanacak faizin hangi tarihten itibaren yürütüleceği de tartışmalıdır. Danıştay kararlarının birinde, miktar artırımına ilişkin faiz hesaplamasının arttırımı konu alan dilekçenin idareye tebliğ edildiği tarih esas alınarak yapıldığı görülmekte iken bir başka kararında, söz konusu dilekçenin mahkeme kayıtlarına girdiği tarih esas alarak yapıldığı görülmektedir.

* Marmara Üni. Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Öğretim Üyesi.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

İdare Yargılama Usulü Sempozyumu

25 Şubat 2019 Bildiri Özetleri

MEDİPOL
UNV-HF

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ